

mitt förmenande vederfarits dessa arbetsskyldiga. Liksom kronoskatte-rusthållen, med hvilka de arbetsskyldiga hemmanen äro beslätade, äro äfven dessa sistnämnda skatteköpta och betala sina räntor oafkortade, jemte arbetsskyldigheten, men någon skattelindring motsvarande munderingspersedlarnes afskrifning för rusthållen hafva de ej heller kommit i åtnjutande af. Med hänvisande för öfrigt till min motion N:o 108 vid 1885 års riksdag vill jag härmed vördsamt föreslå:

1:o) att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, i hvad mån arbetsskyldigheten, det s. k. hofveriet till vissa kungsgårdar i Skåne må kunna fixeras efter, för de arbetsskyldige, förmånligare grunder;

2:o) att Riksdagen anslår nödiga medel till detta förslags förverkligande.

Stockholm den 28 Januari 1886.

M. Dahn.

N:o 121.

Af Herr **J. Nydahl**: *Angående förändrad lydelse af § 11 i Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet.*

Frågan om ändrade grunder för den kommunala rösträtten på landet är en fråga på dagordningen. Den har allt sedan det nya representationsskicket införande förevarit vid — jag tror i det närmaste — hvart enda lagtima riksmöte, och ingen lär väl heller föreställa sig

att den skall från dagordningen aflägsnas, förrän hon vunnit en lösning, som något så när motsvarar det allmänna rättsmedvetandet.

Denna fråga hör visserligen till dem, om hvilka man plägar säga, att de äro utdebatterade, men det torde dock icke vara ur vägen att med några ord pröfva halten af de vanligaste invändningarna mot det i fråga varande reformförslaget.

Lika rättvist, menar man, som det är, att en hvar får rösta efter som han betalar, lika orättvist och obilligt skulle det vara, om de, som endast hafva att betala en obetydligare del af de kommunala utskylderna, skulle tillåtas beskatta dem, som må hända betala den ojemförligt största delen af dessa utskylder.

Mot detta resonnement behöfver endast erinras, att de kommunala angelägenheterna icke äro inskränkta till frågor om inkomster och utgifter, utan att de jemväl omfatta en hel del andliga intressen; att, äfven när det är fråga om utgifter, det ingalunda är säkert, att den, som haft mest att säga, när en utgift beslutits, också kommer att betala den drygaste delen (eller ens någon del alls) af denna utgift, i synnerhet när den är bestämd att utgå under en längre följd af år; att farhågan, att de små fyrktalsegarne skulle komma att beskatta de stora, står i den uppenbaraste motsats till all erfarenhet, enligt hvilken det tvärt om alltid är de små fyrktalsegarne, som visa den minsta benägenheten att lägga bördor på kommunen, bördor, som onekligen städse kännas jemförelsevis mera tryckande af de små än af de stora skattdragarne; och att man därför mycket väl kan vända om satsen och säga, att det är olämpligt och obilligt, att de, som med lätthet och utan verklig afsaknad kunna betala sina skatter, enligt den nu gällande ordningen få bestämma äfven deras skattebidrag, för hvilkas ekonomi skatterna spela en icke oviktig roll.

Snarare skulle man mot den föreslagna förändringen kunna invända — och denna invändning har ej heller uteblifvit —, att de små fyrktalsegarne skulle, om de finge ett öfvervägande inflytande inom kommunerna, ofta komma att motsätta sig utgifter till välbetänkta och allmännyttiga ändamål.

Men tror man då mera på penningens än på det upplysta vettets makt? Visserligen skulle följden af en verklig effektiv begränsning af den kommunala rösträtten varda den, att de, som förut kunnat genom voteringens maktspråk genomdrifva sin vilja, skulle för främjande af sina afsigter se sig föranlätne att sätta sig i närmare beröring med öfriga röstberättigade samt söka på öfvertygelsens väg verka för sin sak; men på den vägen skola — derom bör man icke tvifla —

de bildade och insigtsfulle i längden uträtta vida mera, än som ensamt med den höga rösträttens hjälp är möjligt.

Det har ofta framhållits, att innehafvarne af den höga rösträtten icke i allmänhet kunna sägas hafva missbrukat sin makt och att den äskade förändringen derföre vore mindre nödvändig; och ett sådant påstående är mycket lätt att göra, ty det är ju enligt sakens natur i de flesta fall omöjligt att bevisa, när ett sådant missbruk egt rum, enär många torde mena, att det här aldrig kan vara tal om ett maktmissbruk, har blott beslutet tillkommit med iakttagande af laga former och utan kränkning af den enskildes rätt. Sanningen till heders må likväl och med nöje erkännas, att flerstädes inom vårt land de stora fyrktals-egarne aldrig, åtminstone i regeln, göra bruk af sin höga rösträtt; men det är dock kränkande och förödmjukande för den tänkande och sjelfständige, men föga bemedlade mannen att veta, det han endast af den mäktiges gunst och nåd kan göra sin mening gällande i frågor, som ofta nog torde ligga honom lika mycket som den andre om hjertat, och det måste väl erkännas, att lagstiftningen bör gå i den riktning, att sjelfva möjligheten till missbruk så vidt görligt är förebygges. En påtaglig och i ögonen fallande brist på kommunalt intresse och lif inom de kommuner, der rösträtten är alltför ojemt fördelad, är ock den beklagliga frukten af det närvarande förhållandet.

Naturligtvis har man icke försummat att emot den i fråga varande begränsningen framhålla, att gränsen alltid måste blifva en godtycklig. Men så framt icke mot förmodan de, som här rygga tillbaka för det godtyckliga, hoppas att för all framtid få behålla det nuvarande systemet eller i vidrigt fall önska se detsamma utan öfvergångsbestämmelser med ens utbytt mot det rakt motsatta systemet — rösträtt efter hufvudtal — så måste de ju förr eller senare bereda sig på en begränsning, som, om den såsom sig bör får bestämmas af hänsyn till hvad rätt och billigt är, icke bör genom sin godtycklighet blifva mera afskräckande än alla andra i mer eller mindre mån godtyckliga bestämmelser, som äro snart sagdt vid all lagstiftning oundvikliga.

Slutligen har man anfört — och detta är tvifvelsutan det egentliga skälet till motståndet — att den föreslagna reformen skulle leda till en förändring i Första Kammarens sammansättning. Ehuru det på goda grunder kan antagas, att en sådan farhåga är alldeles obefogad, så skall jag likväl i min motion söka att undvika denna stötesten genom att föreslå, att vid val af landstingsmän eller deras valmän rösträtt fortfarande skall utöfvas efter hela fyrktalet, hvilket jag tror mig så mycket hellre kunna göra, som enligt mitt förmenande

missnöjet med den nu gällande kommunala rösträtten på landet är vida mindre af politisk än af kommunal art.

Att vid den i fråga varande begränsningen träffa den lämpligaste gränsen är naturligtvis ingen lätt sak, i synnerhet som gränsen väl egentligen borde sättas något olika både i afseende på skilda skatteföremål och i afseende på olika röstberättigade, enär det ju är tydligt, att t. ex. jordegarens intressen måste, på grund af beskaffenheten hos hans produktionsmedel, i allmänhet vara mera fast och varaktigt förbundna med den kommuns intressen, hvilken han tillhör, än andra röstberättigades, äfven som att man måste i allmänhet förutsätta ett större intresse för kommunens angelägenheter hos den, som röstar för egen förmögenhet, än hos den, som på en längre eller kortare, ofta mycket oviss tid utöfvar rösträtt för andras egendom. Då det emellertid är för sakens framgång vanskligt att föreslå allt för många bestämmelser, som för öfrigt möjligen kunde komma att vid tillämpningen erbjuda mer eller mindre stora svårigheter, så har jag ansett mig böra inskränka mig till att föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att § 11 i Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet måtte få den förändrade lydelse, att röstvärdet skall beräknas efter det en hvar åsatta fyrktal; dock må vid beslut om utgifter, som skola utgå för längre tid än 2 år, äfven som vid alla val, utom vid val af landstingsmän eller deras valmän, ej någon utöfva rösträtt för större antal röster, än som motsvara en femtiondedel af kommunens hela fyrktal efter fyrktalslängden.

Anhålles vördsamt om remiss till Lag-Utskottet, som behagade föreslå de förändringar i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet, hvartill denna motion kan föranleda.

Stockholm den 27 Januari 1886.

Johan Nydahl.